

Ochrana oznamovatelů v EU

Informační podklad k návrhu směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie a ke sdělení o posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 5
- Stanovisko vlády ČR: 10
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 10
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 10

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Ochrana oznamovatelů v EU	Typ řady: interní
Zpracovala: Francová, J.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentům č. 8713/18 a 8725/18	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: září 2018	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Oznamovatel; whistleblower; porušení práva; ochrana	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie

KOM(2018) 218 v konečném znění, kód Rady 8713/18

Interinstitucionální spis 2018/0106/COD

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru - Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU

KOM(2018) 214 v konečném znění, kód Rady 8725/18

- **Právní základ:**

Článek 325 odst. 4, 192, 169, 50, 62, 109, 168, 53 odst. 1, 91, 43, 100, 103, 16, 114, 207 a 33 Smlouvy o fungování Evropské unie, článek 31 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**

18. 5. 2018 (KOM(2018) 218)

14. 5. 2018 (KOM(2018) 214)

- **Procedura:**

Řádný legislativní postup (KOM(2018) 218.)

- **Předběžná stanoviska vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Datovaná dnem 1. a 8. června 2018, doručená do výboru pro evropské záležitosti dne 6. a 13. června 2018 prostřednictvím systému ISAP.

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Bude doplněno na základě projednání.

- **Odůvodnění a předmět:**

Obecný úvod

Odkazem na Dieselgate, LuxLeaks, Panama Papers a postupy společnosti Cambridge Analytica odůvodňuje Evropská komise potřebu nových, celounijních pravidel zaručujících vysokou úroveň ochrany oznamovatelů, kteří oznámí porušení práva. Právě tyto aféry podle Komise ukázaly, že oznamovatelé mohou hrát důležitou úlohu při odhalování, vyšetřování i postihování protiprávního jednání. Komise je přesvědčena, že oznamovatelé významně přispívají k tomu, aby novináři a svobodný tisk mohli plnit své role v demokratickém a právním státě, a je proto ve veřejném zájmu, aby byli chráněni před zastrašováním a odvetnými opatřeními.¹

¹ Komise se odvolává na průzkum Global Business Ethics z roku 2016, podle něhož až 36 % zaměstnanců, kteří nahlásili pochybení, následně stalo obětí represí. Jedná se o průzkum ve třinácti zemích, z nichž pět je členem EU:

Za tímto účelem předložila Evropská komise v dubnu 2018 sdělení „Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU“ (dále jen „sdělení“)², v němž představila soubor opatření na ochranu oznamovatelů na unijní úrovni. Jedním z navrhovaných opatření je **návrh směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie** (dále jen „návrh“)³, který Komise prezentovala současně se sdělením.

Cílem navrhované úpravy je vytvoření bezpečných kanálů pro oznamování v rámci organizací i veřejným orgánům. Oznamovatelé mají být chráněni před propuštěním, zařazením na nižší pozici a jinými formami odvetných opatření. Zároveň by vnitrostátní orgány měly povinnost informovat občany a proškolit veřejné orgány v tom, jak jednat s oznamovateli.

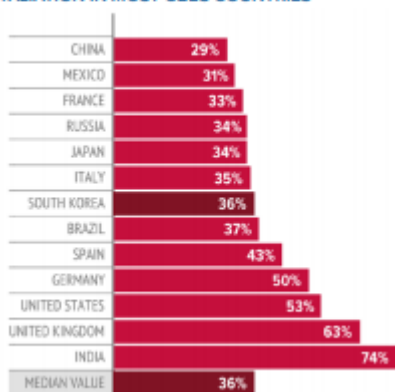
Souvislosti předložené úpravy

Na úrovni Evropské unie dosud obecná pravidla upravující postavení oznamovatelů oznamujících porušení práva neexistují. Speciální úprava chrání oznamovatele existuje v oblasti finančních služeb, bezpečnosti dopravy a ochrany životního prostředí. Směrnice 2016/943 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním stanovuje, že „ochrana obchodních tajemství by se neměla vztahovat na případy, kdy je zpřístupnění obchodního tajemství ve veřejném zájmu, je-li tím odhaleno přímo související pochybení, pochybné jednání nebo protiprávní činnost“ (recitál č. 20), činnost vnitřních informátorů (*whistleblowerů*) je proto z působnosti směrnice vyňata.

Vnitrostátní pravidla zajišťující obecnou ochranu oznamovatelů byla přijata v deseti členských státech⁴, v ostatních členských státech se poskytuje pouze částečná ochrana, která se vztahuje jen na určitá odvětví nebo určité kategorie zaměstnanců.

Rozdílnost právní úpravy a její rozdílnost v jednotlivých členských státech může podle Komise nepříznivě ovlivnit fungování jednotlivých politik EU. Podle Eurobarometru z roku 2017 týkajícího se korupce se 29% všech Evropanů domnívá, že nemusí korupci oznámit, protože její oznamovatelé nejsou chráněni.

AT LEAST ONE THIRD OF REPORTERS EXPERIENCE RETALIATION IN MOST GBES COUNTRIES

Dostupné na http://www.boeingssuppliers.com/2016_Global_Ethics_Survey_Report.pdf, str. 18.

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru: Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU (*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee: Strengthening whistleblower protection at EU level*), COM(2018) 214 final.

³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie (*Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the protection of persons reporting on breaches of Union law*), COM(2018) 218 final.

⁴ Francie, Maďarsko, Irsko, Itálie, Litva, Malta, Nizozemsko, Švédsko, Slovensko a Spojené království.

K předložení právní úpravy na ochranu oznamovatelů jednajících ve veřejném zájmu vyzvaly Evropskou komisi Evropský parlament⁵ i Rada⁶ a organizace občanské společnosti a odborové svazy⁷. Komise také poukazuje na studii, již si nechala zpracovat, v níž jsou odhadovány ztráty způsobené nedostatečnou ochranou oznamovatelů v oblasti veřejných zakázek na vnitřním trhu EU v rozmezí od 5,8 do 9,6 mld. EUR ročně.

Úprava navržená Komisí vychází z doporučení Rady Evropy z roku 2014 o ochraně oznamovatelů, v němž se uvádí, že „členské státy by měly mít k dispozici normativní, institucionální a soudní rámec pro ochranu jednotlivců, kteří v rámci svého pracovního vztahu ohlásí nebo zveřejní informace o ohrožení nebo poškození veřejného zájmu“, a který pro jednotlivé státy stanoví zásady pro zavádění nebo revizi těchto rámců.

- **Obsah a dopad:**

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru: Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU

Po vysvětlení hlavních důvodů, jež Komisi vedly k vypracování předkládaného sdělení a souvisejícího návrhu směrnice, představuje Komise ve svém sdělení hlavní body návrhu směrnice (viz dále) a vypočítává **další podpůrná a jiná opatření na úrovni EU**, jimiž podporuje účinnou ochranu oznamovatelů:

- a) Komise spolufinancuje projekty realizované *Evropským střediskem pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků*. Tyto projekty poskytují ohroženým novinářům praktickou a právní pomoc a zajišťují pro novináře odbornou přípravu v oblasti digitální sebeobrany. Komise financuje také nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků – *Media Pluralism Monitor*.
- b) Komise usnadňuje výměnu osvědčených postupů v EU a financuje projekty, které oznamovatelům umožňují využívat lepší informace o jejich právech a povinnostech a obdržet organizační podporu.
- c) Komise sleduje úsilí členských států v boji proti korupci, včetně ochrany oznamovatelů, v rámci evropského semestru.
- d) Důležitou roli zastává Evropská síť veřejných ochránců práv, jež je koordinovaná evropským veřejným ochráncem práv, jejíž členové mohou vyřizovat stížnosti v případech nesprávného úředního postupu kvůli nepřijetí opatření v návaznosti na oznámení oznamovatelů, zejména v případech, kdy oznámení oznamovatelů nevedla k náležitému vyšetření a následným opatřením na vnitrostátní úrovni. Evropský veřejný ochránce práv by mohl vypracovat zprávu o informacích, které mu členové sítě mohou poskytnout ohledně své činnosti a šetření týkajících se ochrany oznamovatelů, a předložit tuto zprávu Komisi a Evropskému parlamentu.

⁵ Ve svém usnesení ze dne 24. října 2017 nazvaném „Legitimní opatření na ochranu oznamovatelů jednajících ve veřejném zájmu“ 10 a ve svém usnesení ze dne 20. ledna 2017 o úloze oznamovatelů („whistleblowerů“) při ochraně finančních zájmů EU vyzval Evropský parlament Komisi, aby předložila horizontální legislativní návrh k zaručení vysoké úrovně ochrany oznamovatelů v EU, a to ve veřejném i soukromém sektoru a v orgánech členských států a EU.

⁶ Ve svých závěrech o daňové transparentnosti ze dne 11. října 2016.

⁷ Komise ve sdělení odkazuje na Transparency International, Evropskou federaci odborových svazů veřejných služeb (EPSU) a Evropskou federaci novinářů. Petice Eurocadres získala více než 81 000 podpisů a podporu od více než 80 příslušných organizací.

- e) Komise se zavazuje podpořit členské státy při provádění navrhované směrnice ve vnitrostátním právu, aby byla zajištěna co největší jednotnost.

Kromě opatření na úrovni EU Komise vybízí členské státy k přijetí dalších **opatření na vnitrostátní úrovni**:

- a) **Zásady stanovené Radou Evropy a judikatura Evropského soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu**: Do doby přijetí návrhu směrnice by členské státy měly aplikovat zásady stanovené Radou Evropy a judikaturu Evropského soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu. Po přijetí návrhu by měly tyto zásady uplatňovat v oblastech, na něž se směrnice nevztahuje.
- b) **Zvyšování informovanosti veřejnosti**: Členské státy by se měly zasadit zejména o pozitivní vnímání oznamovatelů, dostupnost kanálů pro oznamování a ochranu.
- c) **Veřejný a snadno dostupný seznam orgánů s údaji o tom, který orgán má vzhledem ke své úloze a pověření nejlepší předpoklady k vyřízení konkrétní záležitosti**. Členské státy by měly zajistit přístup všech zaměstnanců i jiných osob k takovému seznamu. Zároveň by měly zajistit poskytování poradenských služeb pro oznamovatele.
- d) **Kodexy osvědčených postupů**: Takové kodexy pro podniky i celá odvětví pomohou zavést v organizacích jednotnou úroveň whistleblowingu.
- e) **Pokyny a odborná příprava pro pracovníky vnitrostátních orgánů**: Pokyny a odborná příprava pomohou pracovníkům vyřizujícím oznámení jejich úlohu a povinnosti.

V závěru sdělení Komise vyzývá členské státy, aby rozšířily působnost směrnice ve vnitrostátním právu i na oblasti, které nespádají do pravomoci EU, a zajistily její obecnou a komplexní působnost.

Návrh směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie

KAPITOLA I – OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Cílem navrhované úpravy je **stanovení minimálních norem pro celounijní ochranu pro oznamování protiprávního jednání či zneužití práva spočívající v porušení práva EU v taxativně stanovených oblastech**, jimiž jsou: zadávání veřejných zakázek, finanční služby, praní peněz a financování terorismu, bezpečnost výrobků, bezpečnost dopravy, ochrana životního prostředí, jaderná bezpečnost, bezpečnost potravin a krmiv, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, veřejné zdraví, ochrana spotřebitele, soukromí, ochrana údajů a zabezpečení sítí a informačních systémů, unijní pravidla hospodářské soutěže, daň z příjmů právnických osob a poškozování finančních zájmů EU. Pro oblasti, kde již nyní existují odvětvová pravidla pro oznamování případů porušení, bude ve vztahu k návrhu směrnice platit princip speciality – tzn. obecná pravidla v návrhu směrnice se uplatní pouze, nestanoví-li speciální odvětvová regulace jinak. Předpisy, v nichž takováto regulace již platí, jsou uvedeny v příloze II návrhu směrnice.

Směrnice by se měla podle názoru Komise vztahovat na **co nejširší okruh osob** – potenciálních oznamovatelů, kteří oznámí informace o ohrožení nebo poškození veřejného zájmu, jež získali v souvislosti se svou pracovní činností. S odvoláním na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a doporučení Rady Evropy z roku 2014 Komise uvádí, že zvláštní právní ochranu potřebují osoby, které oznámené informace získají prostřednictvím svých pracovních činností a hrozí jim tudíž odvetná opatření v souvislosti s prací. Základním znakem je jejich ekonomická závislost plynoucí ze vztahu k osobě, na niž jsou fakticky pracovníčně závislé. Zároveň je však nutné podle Komise chránit i osoby, které nejsou na své pracovní činnosti ekonomicky závislé, ale mohou být

poškozeny odvetnými opatřeními. Typicky by se mohlo jednat např. o neplacené stážisty poškozené poskytnutím negativní reference pro budoucí zaměstnavatele. Návrh proto stanovuje, že se směrnice vztahuje na oznamující osoby pracující v soukromém nebo veřejném sektoru, které získaly informace o porušování předpisů v pracovním kontextu (čl. 2 odst. 1 návrhu). Po této obecné definici následuje demonstrativní výčet, podle něhož by se směrnice měla vztahovat nejen na osoby v pracovním nebo obdobném poměru, na osoby samostatně výdělečně činné, podílníky a členy managementu podniků včetně těch neexekutivních, dobrovolníky a neplacené stážisty, osoby pracující pod dohledem zhotovitelů, subdodavatelů a dodavatelů. Dále by se směrnice měla vztahovat na „oznamující osoby, jejichž pracovní poměr má teprve začít, v případech, kdy byly informace o porušení získány během přijímacího řízení či jiných předmluvních jednání“ (čl. 2 odst. 2 návrhu).

„**Porušením**“ se rozumí jakákoliv skutečná nebo potenciální protiprávní činnost nebo zneužití práva ve vztahu k aktům EU v rámci stanovených oblastí.

„**Odvetnými opatřeními**“ jsou rozuměny jakékoliv pohrůžky jednáním, jednání nebo opomenutí vyvolané interním nebo externím oznámením v pracovním kontextu, které způsobují nebo mohou způsobit neoprávněnou újmu oznamovateli.

KAPITOLA II - INTERNÍ OZNAMOVÁNÍ A NÁSLEDNÁ OPATŘENÍ PŘIJATÁ V NÁVAZNOSTI NA OZNÁMENÍ

Povinnost zřídit **interní mechanismus oznamování** budou mít:

a) právní osoby v soukromém sektoru:

- i) s více než 50 zaměstnanci,
- ii) s ročním obratem nebo roční finanční rozvahou přesahující 10 mil. EUR a
- iii) právní osoby podnikající ve finančních službách nebo zranitelné vzhledem k legalizaci prostředků pocházejících z trestné činnosti nebo k financování terorismu dle příslušných aktů zmíněných v příloze.

Členské státy mohou dobrovolně, po zhodnocení dopadů a po notifikaci Komisi, rozsah těchto povinných osob rozšířit.

b) právní subjekty ve veřejném sektoru:

- i) orgány státní správy;
- ii) krajské a okresní orgány veřejné moci;
- iii) obce s více než 10 000 obyvatel;
- iv) ostatní veřejnoprávní subjekty.

Pokud jde o mechanismus interního oznamování, návrh stanovuje minimální normy, které by interní kanály pro oznamování a postupy pro přijímání opatření v návaznosti na oznámení měly splňovat. Kanály pro oznamování by měly především zaručovat utajení totožnosti oznamující osoby. Osoba nebo odbor příslušné k přijímání oznámení by měly jednat v návaznosti na oznámení s řádnou péčí a informovat oznamující osobu v přiměřené lhůtě o následných opatřeních. Subjekty, které zavedly postupy pro interní oznamování, by musely mimoto poskytnout snadno srozumitelné a obecně přístupné informace o těchto postupech, jakož i o postupech pro externí oznamování dotčeným příslušným orgánům.

KAPITOLA III - EXTERNÍ OZNAMOVÁNÍ A NÁSLEDNÁ OPATŘENÍ V NÁVAZNOSTI NA OZNÁMENÍ

Návrh ukládá členským státům povinnost **určit orgány příslušné k přijímání a vyřizování oznámení**. Tyto orgány budou mít povinnost jednak (a) zavést nezávislé a samostatné externí kanály pro oznamování, jež jsou bezpečné a zajišťují důvěrnost, jednak (b) v návaznosti na oznámení přijmout následná opatření a poskytnout oznamující osobě v přiměřené lhůtě zpětnou vazbu, a dále (c) předávat informace orgánům EU v případech, kdy to národní právní úprava nebo právo EU stanoví, popř. předávat obdržená věcně nepříslušná oznámení těm úřadům, kterým přísluší.

Pokud jde o podobu **externích kanálů pro oznamování**, návrh stanovuje několik minimálních požadavků, které by tyto kanály měly splňovat – mj. by měly být odděleny od obecných komunikačních kanálů příslušného orgánu, měly by být provozovány způsobem zajišťujícím důvěrnost informací a bránícím přístupem neoprávněných pracovníků a měly by umožňovat uchovávání informací v trvalé podobě. Externí kanály pro oznamování by měly umožňovat oznamování přinejmenším písemně (v elektronické nebo tištěné podobě), ústně prostřednictvím telefonních linek i osobně, tj. setkáním s určeným pracovníkem příslušného orgánu.

Příslušné orgány by měly vyčlenit pracovníky a speciálně je vyškolit pro vyřizování oznámení. Tito určené pracovníci budou mj. poskytovat informace o postupech pro oznamování, přijímat oznámení a následná opatření, udržovat kontakt s oznamující osobou za účelem jejího informování o postupu vyšetřování.

Návrh dále stanovuje požadavky, které by měly splňovat postupy vztahující se na externí oznamování, například co se týká další komunikace s oznamující osobou, lhůty pro poskytnutí zpětné vazby oznamující osobě (tři měsíce, v řádně odůvodněných případech šest měsíců), a použitelného režimu utajení. Tyto postupy by měly zejména zajistit ochranu osobních údajů oznamujících i dotčených osob.

Příslušné orgány by měly na svých internetových stránkách zveřejnit uživatelsky přívětivé informace o dostupných kanálech pro oznamování a použitelných postupech pro přijímání oznámení a následná opatření v návaznosti na tato oznámení.

Příslušné orgány budou mít povinnost vést záznamy o všech obdržených oznámeních a budou povinny pravidelně přezkoumávat své postupy pro přijímání oznámení a následná opatření.

KAPITOLA IV - OCHRANA OZNAMUJÍCÍCH A DOTČENÝCH OSOB

Návrh uvádí **podmínky, za nichž má oznamující osoba nárok na ochranu podle směrnice**. Zejména požaduje, aby měly oznamující osoby oprávněné důvody domnívat se, že oznámené informace byly v době oznámení pravdivé. Tento požadavek podle názoru Komise představuje nezbytné ochranné opatření proti zlovolným nebo zneužívajícím oznámením zajišťující, aby osobám, jež vědomě oznámí nesprávné informace, nebyla ochrana poskytnuta. Současně podle Komise zajišťuje, aby nedošlo ke zbavení ochrany v případě, že oznamující osoba podala nepravdivé oznámení s poctivým úmyslem. Kromě toho musí oznamující osoby obvykle využít nejprve interní kanály; pokud tyto kanály nefungují nebo nelze přiměřeně očekávat, že budou fungovat, mohou využít externích kanálů podáním oznámení příslušným orgánům a jako krajní řešení mohou informovat veřejnost a sdělovací prostředky. Na ochranu podle směrnice by měla mít nárok i oznamující osoba, která nevyužila interní a/nebo externí kanály pro oznamování kvůli bezprostřednímu nebo zjevnému ohrožení veřejného zájmu či zvláštním okolnostem daného případu nebo v případě, hrozí-li nenapravitelná újma.

Návrh požaduje, aby **členské státy zakázaly jakékoliv formy odvetných opatření, přímých i nepřímých, vůči oznamujícím osobám**, a obsahuje v čl. 14 demonstrativní výčet těchto odvetných opatření (např. propuštění zaměstnance, změny pracovních povinností, změny místa práce, snížení platu, změny pracovní doby, neposkytnutí školení, poskytnutí negativního hodnocení nebo referencí, neprodloužení smlouvy nebo poškození reputace oznamovatele, finanční ztráty, ztráty příjmu nebo ztráty podnikání).

Kromě obecného zákazu odvetných opatření by členské státy měly přijmout i **další opatření na ochranu oznamujících osob** – například:

- a) Zajistit, aby byly pro veřejnost snadno přístupné bezplatné nezávislé informace a poradenství ohledně postupů a prostředků nápravy, jež jsou k dispozici k ochraně před odvetnými opatřeními,
- b) Zprostit oznamující osoby odpovědnosti za porušení omezení týkajících se zveřejnění informací, která jsou uložena ve smlouvě nebo v právních předpisech,
- c) Zajistit obrácení důkazního břemene v soudním řízení, takže ve zjevných případech odvetných opatření je na osobě, která přijme opatření proti oznamovateli, aby prokázala, že se nejedná o odvetu za *whistleblowing*,
- d) Zajistit, aby měly oznamující osoby případně k dispozici nápravná opatření proti odvetě, včetně předběžných opatření do rozhodnutí o soudní žalobě, v souladu s vnitrostátním rámcem,
- e) Zajistit, aby se oznamovatelé mohli v případě soudních žalob, které na ně byly podány mimo pracovní kontext, jako je žaloba pro pomluvu, porušení autorského práva nebo porušení tajemství, dovolávat při obhajobě skutečnosti, že oznámení nebo zveřejnění bylo učiněno v souladu se směrnicí.

Návrh dále stanovuje, že osoby, jichž se oznámení týká (tzn. ty, vůči nimž směřuje oznámení), požívají plně svých práv podle Listiny základních práv EU, včetně presumpce nevinu, práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces a práva na obhajobu.

Členské státy mají přijmout účinné, přiměřené a odrazující sankce vztahující se jednak (1.) na fyzické nebo právnické osoby, které (a) brání nebo se snaží zabránit oznámení, (b) přijmou odvetná opatření proti oznamujícím osobám, (c) podají šikanózní žaloby na oznamující osoby, nebo (d) poruší povinnost týkající se utajení totožnosti oznamujících osob, nebo (2.) na osoby, které učiní zlovolná nebo zneužívající oznámení či zveřejnění, včetně opatření k odškodnění osob, které byly zlovolnými nebo zneužívajícími oznámeními či zveřejněními poškozeny.

KAPITOLA V- ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Návrh stanovuje, že **členské státy mají možnost zavést nebo zachovat příznivější ustanovení vztahující se na oznamující osobu**, pokud tato opatření nekolidují s opatřeními na ochranu dotčených osob.

Transpoziční lhůta směrnice je stanovena do 15. května 2021.

Členské státy mají poskytovat Komisi informace o provádění a uplatňování směrnice, na jejichž základě předloží Komise do dvou let od provedení ve vnitrostátním právu zprávu Evropskému parlamentu a Radě. Členské státy mají dále poskytovat Komisi každoročně statistické údaje (jsou-li v dotčeném členském státě dostupné na ústřední úrovni) mimo jiné o počtu oznámení, která

příslušné orgány obdržely, o počtu řízení, která byla zahájena na základě oznámení, a o výsledku těchto řízení. Komise do šesti let od provedení ve vnitrostátním právu předloží Parlamentu a Radě zprávu, v níž posoudí dopad vnitrostátního práva provádějícího tuto směrnici a zváží potřebu dalších opatření, případně včetně změn za účelem rozšíření ochrany oznamovatelů na další oblasti nebo akty Unie.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Podle stanoviska vlády nelze dopad směrnice v tuto chvíli odhadnout.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Sdělení i návrh směrnice vláda ČR vítá. V případě návrhu směrnice bude uplatňovat několik dílčích připomínek.

Dále vláda ve svých rámcových pozicích podotýká, že zpracování návrhu zákona o ochraně oznamovatelů bylo stávající vládou zakotveno v Plánu legislativních prací vlády na zbývající část roku 2018, kterým bylo uloženo ministru spravedlnosti předložit vládě návrh zákona do září 2018. Současně vláda ve svém programovém prohlášení deklarovala záměr předložit návrh zákona o ochraně oznamovatelů v souladu s mezinárodními doporučeními.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Gesčním výborem v Evropském parlamentu je výbor pro právní záležitosti (JURI), zpravodajem Virginie Roziere (S&D).

Stanoviska národních parlamentů:

Švédský parlament (*Riksdag*) přijal k návrhu směrnice odůvodněné stanovisko.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 5. 9. 2018 a usnesením č. 125 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru: Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU i návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie a rámcové pozice vlády k těmto dokumentům;
2. **b e r e n a v ě d o m í** vznik návrhu směrnice a důvody, které vedly k jejímu vzniku, považuje za relevantní, nesporné a přímo vyžadující a ospravedlňující potřebnou právní úpravu;
3. **s o u h l a s í** s principem požadavku harmonizace problematiky whistleblowingu na evropské úrovni, neboť tato je na úrovních národních až kontraproduktivně roztříštěná, přičemž ČR není v tomto ohledu bohužel výjimkou;
4. **p o z i t i v n ě v n í m á**, že problematika zvýšení ochrany oznamovatelů podezření ze spáchání trestné činnosti v souvislosti s výkonem své pracovní činnosti je jedním z dlouhodobě deklarovaných cílů vlád ČR;

5. **oceňuje**, že v obsahu směrnice je již obsažen detailní popis požadavků na atributy interních a externích oznamovacích mechanismů, stejně jako vyváženost ochrany dotčených osob před lživým či šikanozním oznámením;
6. **žádá vládu**, aby jej informovala o dalším průběhu pojednávání návrhu směrnice na jednání Rady;
7. **postupuje** toto sdělení a návrh směrnice pro informaci ústavněprávnímu výboru.